

С Т А Н О В И Щ Е

на Министерство на отбраната на Република България

ОТНОСНО: Конституционно дело № 20/1995 г. за тълкуване на чл.84, т.11, предложение първо от Конституцията, с оглед да се конкретизират правомощията на Народното събрание да разрешава изпращането и използването на български въоръжени сили извън страната

Република България в изпълнение на политиката си за приобщаване към световните североатлантически структури е страна по редица международни договори, които предвиждат участие на български въоръжени сили в международни мероприятия в областта на военното сътрудничество. Интензитетът на тези отношения изисква по-пълно законово уреждане на правомощията на органите, които осъществяват контрола и ръководството на Въоръжените сили.

В Конституцията на Република България не е изведен разграничителен критерий по отношение на правомощията на държавните органи - Народно събрание и Министерски съвет с оглед на възможните практически хипотези за изпращане и използване на въоръжени сили на територията на друга държава. Изрично са посочени правомощията на НС да разрешава изпращането и използването на български въоръжени сили извън страната като тази компетентност се определя от значимостта на защитаваните интереси и ценности - опазване на суверенитета и независимостта на страната. В същото време на Министерския съвет е възложено общото ръководство на Въоръжените сили - чл.105 ал.2, което предполага възможност за колозия на

правомощията на двата държавни органа. Практиката при международното сътрудничество в областта на отбраната сочи необходимостта от оперативно и динамично упражняване на правомощията на Министерски съвет по отношение на участието на български въоръжени сили. Очевидно е, че законодателят е предвидил такава възможност изхождайки от духа и целите на конституционната разпоредба на чл.84 т.11 - гарантиране на суверенитета и териториалната цялост на Република България. Конституцията позволява чрез тълкуване на конституционната норма да се определи такъв критерий с оглед на целите и характера на изпращането и използването на войските при всеки конкретен случай.

Във връзка с гореизложеното считаме, че може да се използва по к.д. № 20/1995 г. изводите и тълкуванията на Конституционния съд, отразени в решение № 6/12 юли 1994 г., като се отчитат съществуващите различия, както и следните документи - Решение № 364/7 септември 1994 г. на Министерския съвет, с което се одобрява Концепция за участие на Република България в операции по поддържане на мира, Рамков документ "Партньорство за мир" и други международни договори.

Конкретното съдържание на тълкуваната разпоредба на чл.84 т.11 предл. 1 се очертава с изясняването на следните елементи: български въоръжени сили, компетентност за разрешаване, изпращане и използване, цел на използването.

I. Понятието български въоръжени сили има своето легално определение в чл.4 от ЗВВСРБ: "Въоръжените сили на Република България се състоят от Българската армия и от войските на МВР". При тълкуване на понятието български въоръжени сили ще намери

приложение тълкуванието на Конституционния съд дадено в решение № 6/1994 г.: "Понятието за въоръжени сили или войска предполага единство на личен състав, на жива сила, на една страна, и въоръжение, военна техника и необходимото имущество, от друга страна. Ето защо невъоръжен личен състав не е войска. Също така оръжието и военната техника без личен състав или без съответните придружители и охрана не е войска".

II. Съгласно чл.84, т.11, предложение първо от Конституцията, Народното събрание разрешава изпращането и използването на български въоръжени сили извън страната. С това е определен държавния орган, който може да изпрати български въоръжени сили извън територията на страната. Това е едно изключително правомощие на Народното събрание. Конституцията не съдържа критерий за разграничаване на тази изключителна компетентност на Народното събрание от компетентността на други държавни органи да разрешават изпращането на български войски зад граница, но тя позволява този критерий да се определи по пътя на тълкуването на конституционните норми.

Необходимо е да се анализира целта на изпращането на български въоръжени сили извън територията на страната. Ако изпращането и използването на български войски има военен или военно-политически характер, преследва военни (немирни) цели, тогава ще се намираме в сферата на изключителната компетентност на Народното събрание. Когато изпращането и използването на български въоръжени сили е с невоенен (мирен) характер, целта е официална, хуманитарна, природозащитна и пр., тогава се намираме извън сферата на изключителната компетентност на Народното събрание.

Този смисъл на конституционната разпоредба се очертава при нейното систематично тълкуване - подобни изводи се правят в решение № 6/1994 г. на КС при тълкуване на чл.84, т.11, предложение второ. В двете предложения на чл.84, т.11 се визират правомощия на Народното събрание, които се намират в нормативно и ценностно единство. Това са правомощия в основата, на които стоят едни и същи конституционни ценности.

Тези изводи се потвърждават и от решение № 364/1994 г. на Министерския съвет, с което се приема Концепция за участие на Република България в операции по поддържане на мира: "В съответствие с действащото законодателство за всеки конкретен случай на участие на български въоръжени сили в операции по поддържане на мира е необходимо решение на законодателния орган. Аналогично решение е необходимо и при провеждане на учения с международно участие у нас или зад граница".

"При покана, вкл. персонална, за участие с отделни военни и граждански специалисти, цивилни полицаи, или само с техника и екипировка, решение се взема от Правителството след писмени становища на заинтересованите ведомства".

III. Конституцията в чл.84, т.11, предложение първо предвижда изпращането и използването на български въоръжени сили извън страната. Става дума за кумулативно определени елементи - "изпращане и използване". При езиково-логическо тълкуване на термините може да се заключи, че използването на български войски зад граница предполага тяхното изпращане. При разрешаване на изпращането на въоръжени сили зад граница ще се имат предвид целите и естеството на тяхното използване. Тук според нас може да

се проведе разграничителната линия относно компетентните органи даващи разрешението.

Използването на български въоръжени сили извън страната може да се раздели на две основни групи:

1. Използване с военна цел (участие в операции по поддържане на мира, участия в международни учения и др. с оръжие).
2. Използване с невоенна цел (официални, хуманитарни, екологични мисии, професионални обучения и др.).

Следователно може да се изходи от този критерий и да се счита, че когато изпращането и използването на български въоръжени сили е с военни цели Народното събрание има изключителна компетентност да дава разрешение. Когато целите са невоенни разрешението за изпращане и използване на български войски извън страната е от компетентността на Министерския съвет. Това отговаря на духа и точния смисъл на конституционния текст.

Отпечатано в 2 екз.

AB